



Lucas K. Kumborg

S V E N T U N B E R G

FÖDD $\frac{1}{2}$ 1882 - DÖD $\frac{4}{12}$ 1954

SVEN TUNBERG var prästson från Västergötland och Skaradjäkne. Kontinuiteten med sin ursprungsmiljö släppte han aldrig, och han har själv berättat om sina tidiga skolår i Mariestad och om sina gymnasistår i Skara så att man verkligen förnimmar hur djupt förankrad han var i sitt landskap och dess traditioner. Till sin barndoms land, till »Götarnas rike» återkom han också i sin senare forskning.

I Uppsala drog han snart uppmärksamheten till sig. Han blev en — efter vad det omvittnats — lysande kurator för Västgöta nation, han engagerade sig tidigt med stort intresse i de vid seklets början aktuella folkbildningstankarna, och han blev en framgångsrik elev till två av universitetets främsta humanister vid denna tid, historikern Harald Hjärne och nordisten Adolf Noreen. Den förres karaktistik av lärjungens »väl dränerade hjärna» har blivit klassisk. Allt hann Sven Tunberg med, och alla uppgifter löste han elegant och säkert. Han blev licentiat i både historia och nordiska språk, tjänstgjorde länge på Uppsala landsarkiv, organiserade folkbildningskurser, deltog intensivt i kamratlivet och skrev på sin eleganta doktorsavhandling »Studier rörande Skandinaviens äldsta politiska indelning», som ventilerades 1911 och genast medförde docentur för sin författare.

Som historiedocent vann han snabbt rykte som en överlägsen



föreläsare — han hade aldrig manuskript —, som en välvillig och uppmuntrande lärare och som en forskare, vilken med stor lätthet arbetade sig in på nya områden. Gränsområdet mellan fornhistoria och historia var det som först fängslade honom, och här kom hans breda utbildning honom till godo. Han skrev också ett par av sina vetenskapligt bästa saker kring den svenska medeltidens författnings- och förvaltningsproblem, särskilt frälsets uppkomst. Vidare behandlade han problem rörande Västerås riksdag, Sigismunds regering och äldre svenskt bergsbruk (särskilt Stora Kopparbergs historia under tidigare medeltiden) samt ederade medeltidsurkunder. Under tiden uppehöll han Nils Edéns professur i historia vid universitetet och fick en skara hängivna lärjungar även på högstadiet.

Då genom donation en professur i historia vid Stockholms högskola tillkom år 1919, kallades Sven Tunberg till dess förste innehavare. Många av hans lärjungar följde honom från Uppsala till Stockholm, och nya samlades kring honom. Han blev inom kort, vid sidan av vännen och medarbetaren Martin Lamm, en av de lärare som satte sin prägel på den uppblomstrande humanistiska fakulteten vid Stockholms högskola. Hans praktiska handlag och hans initiativkraft blev snart kända, och högskolans rektor, professor Ivar Bendixson, rådförde sig efter vad det sades gärna med honom. Snart blev Tunberg prorektor (1924) och vid Bendixsons avgång rektor (1927).

Nu engagerade han sig med hela sin vitalitet, uppslagsrikedom och outtröttlighet i högskolans utbyggnad genom professorer och institutioner. Hans breda, friska gemyt och hans oförskräckthet gav honom möjlighet att engagera många och betydande krafter i detta arbete. Hans personliga förbindelser blev allt mer omfattande, hans blick för donationsmöjligheter allt skarpare. Men förklaringen till hans organisatoriska framgångar ligger djupare. »Då man tänker på allt detta», säger en av hans närmaste vänner genom åren, »har man än en gång att frigöra sig från föreställningen om en Aladdin, som vinner sina framgångar lekande och lätt. Till dukat bord har han visserligen i bokstavlig mening gått ofta, men i sitt arbete sällan. Han har oftast mött motstånd: brist på intresse, betänkligheter, in-

vändningar.» Men han hade en så stark tro på sin sak, att den ryckte andra med sig. Hans organisationsförmåga och handlingskraft har spelat en bestämmande roll för Stockholms högskola.

För detta glömde han inte sina lärjungar. Han synes ha haft en ovanlig förmåga att uppmuntra dem, att förmå dem att göra sina arbeten färdiga, att övervinna de unga vetenskapsidkarnas själstvivels och oro. Han tyckte inte om »långrotning» i det vetenskapliga arbetet, som han en gång med en karakteristisk vändning formulerade det. Han sökte också i mån av tid att fortsätta sin vetenskapliga produktion och det är förvånande vad han kunde hinna med. Under sina första professorsår hade han färdigställt en översiktlig framställning av den äldre medeltiden (band 2 i Hildebrand—Stavenows Sveriges historia), och i det historiska jubileumsverk, som på 1930-talet utgavs om Sveriges riksdag, medverkade han med det första bandet, om riksdagens uppkomst och utveckling intill medeltidens slut. Han hade från 1920 till 1933 varit redaktör för *Historisk tidskrift*. Ytterligare togs han i anspråk för mångahanda uppdrag: i akademiernas och lärda sällskaps arbete, i museistyrelser osv. Hans verksamhet i Gillet hör med i detta sammanhang; här kunde han känna det samspel mellan historisk tradition och modernt skapande arbete, som alltid fängslade honom. I hans historiebild, som hade flera romantiska drag, ingick både det gamla svenska bergsbruket och Engelbrekts gestalt som framträdande komponenter.

Under krigsåren ordförande och chef för informationsstyrelsen, tvangs han att ägna mindre tid än förut åt undervisning, författarskap och vetenskapligt organisationsarbete. Uppgiften kändes säkert tung för honom, men han var alltid villig att ställa sig till förfogande när han fann att man behövde honom. Sedan han lämnat detta arbete, återtog han med förvånande produktivitet sin ungdoms studier inom tidig svensk medeltid och producerade en rad uppsatser i dylika ämnen under det sista decenniet av sitt liv. Han lämnade rektoratet vid Stockholms högskola och sin professur 1949—50.

Det sades vackert och träffande om Sven Tunberg, när han var i sin krafts och sitt arbetes fullhet: »Han står i denna stund sådan

som man föreställer sig hans fader i kretsen av socknemännen i Ul-lervad, med självklar myndighet, obestridd auktoritet, med den sär-skilda tyngd, som en människa får, då hon sedan länge väl fyller en stor uppgift och själv fylles av den». Många saknar honom. Alla som känt honom, kommer att minnas honom. Han var en frisk, generös, stimulerande människa, som skapade trivsel, arbetsglädje och hopp-fullhet omkring sig.

Ingvar Andersson.

Sven Tunberg tillhörde Gillet sedan 1923 och hans insatser inom detta var betydande och av bestående värde. Till dess fromma har han skildrat de gestalter ur Sveriges historia som blivit symboler för Gillets arbete. Sedan 1926 tillhörde han Gillets Råd och Nämnd och sedan 1927 dess redaktionskommitté. Han var 2:e Storålderman 1929—31 samt Storålderman 1931—34, 1940—43 samt från 1952 till sin död.

Sancte Örjens Gilles Högtidsdag den 21 april 1955.

E. Ö.